

Рябець Т.А.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, здобувач

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ

Серед природних ресурсів чинне місце займають ліси, які задовольняють суспільство в деревині та забезпечують інші життєво важливі потреби людини в порядку загального та спеціального користування. Рівень та якість реалізації зазначених властивостей природного ресурсу, в першу чергу, залежить від держави, яка спираючись на якісну законодавчу базу, зобов'язана запровадити принципи сталого розвитку лісового господарства та невиснажливого лісокористування, забезпечити ефективну охорону і належний захист лісів. Однак, як засвідчує практика доволі значна кількість правових актів, що діють у сфері державного регулювання в лісовому секторі, прийнятих за часів незалежності є значною, але про повну та якісну регламентацію діяльності у цій сфері висновки робити ще зарано, оскільки багато правовідносин регулюються неякісно або все ще залишають- ся за межами правового регулювання.

Одним із основних напрямків державного регулювання галузю економіки є вдосконалення системи органів виконавчої влади, встановлення їх правового статусу. Однак всупереч ч. 2 ст. 120 Конституції України ще не прийнято закон, який би визначав організацію, повноваження і порядок діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. У зв'язку з цим, актуальною залишається проблема визначення та закріплення правового становища Держлісагенства України, а також інших міністерств і центральних органів виконавчої влади, які опікуються питаннями управління лісами.

Значною вадою лісового законодавства є конфлікт інтересів закладений Лісовим кодексом України (ст. 28) при визначенні повноважень Держлісагенства України, в управлінні, якого знаходиться такий важливий економічний ресурс, як ліс, окрім того, специфіка організації діяльності галузі не надає можливості проводити щорічні інвентаризації залишків продукції на корню, встановити достовірний контроль за лісокористуванням.

У повноваженнях Держлісагенства України поєднуються взаємовиключені функції: вироблення політики і здійснення адміністративних повноважень; дозвільна система і перевірка дотримання дозвільних умов; охорона лісів і ведення економічної діяльності; здійснення державної влади і господарської діяльності. Існує правове поле надає виконавчому органу для здійснення адміністративного управління приймати підзаконні акти, з вмістом в них відомчих інтересів. Маючи підконтрольну територію в межах 500-1000 га лісник неспроможний забезпечити в повному обсязі покладені на нього обов'язки, щодо недопущення незаконних рубок, пожеж, засмічень, тощо, в результаті чого змушений покривати ситуацію навіть у випадках, якщо і не буде винний.

Не вирішила всіх проблем в питанні управління галузю розпочата у 2010 році адміністративна реформа, яка суттєво змінила розподіл повноважень між Міністерством аграрної політики і продовольства України і Міністерством екології і природних ресурсів України.

Для забезпечення оптимальної лісистості в Україні треба додатково створити понад 2 млн. га лісонасаджень та забезпечити їх збереження від вилучення та необґрунтованої зміни цільового призначення, чому не завжди сприяє правотворча діяльність.

Незважаючи на норми Земельного і Лісового кодексів України, Кабмін України Розпорядженням «Деякі питання розпорядження земельними лісовими ділянками» від 10.04.2008 року № 610-р (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/610-2008-p>), всупереч ст. 8, ст. 75, п. 3 ст. 85, ч. 3 ст. 113 Конституції України, зупиняє прийняття рішень про надання згоди на вилучення ділянок та передачу їх у власність та оренду із зміною цільового призначення. Таким чином, Кабмін України перевищив свої повноваження та діяв у спосіб, що непередбачений Конституцією України та законами України.

Недостатність лісового законодавства призводить до того, що рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування здійснюється вилучення земельних лісових ділянок, зміна їх цільового призначення і надання, в першу чергу, для індивідуальної та житлової забудови і ведення садівництва.

Не сприяє збереженню від вилучення та необґрунтованої зміни цільового призначення земельних лісових ділянок різновідомча підпорядкованість у лісовому господарстві, яка існує також в результаті неспроможності влади забезпечити виконання прийнятих нею ж підзаконних актів. Ще в 2009 році, Кабмін України прийняв Розпорядження «Про вдосконалення порядку управління лісовим господарством» від 29.10.2009 року № 1465-р (Урядовий кур'єр від 22.12.2009 р. № 238), відповідно з яким до 01 лютого 2010 року повинна була здійснитися передача державних лісгосподарських підприємств, що належать до сфери управління Мінагрополітики України та Міноборони України до сфери управління Держлісагенства України. Одночасно органам місцевого самоврядування рекомендовано вивчити питання щодо передачі цілісних майнових комплексів комунальних лісгосподарських підприємств у державну власність з віднесенням до сфери управління Держкомлісгоспу України.

Невиконання Закону України «Про розмежування земель державної та комунальної власності» (ВВР України. – 2004. – № 35. – ст. 411) та існуюча до теперішнього часу різновідомча підпорядкованість стоїть на заваді створення якісної нормативно-правової бази, яка б забезпечила збереження земель лісового фонду.

Для підвищення якості адміністративного регулювання лісове законодавство також потребує термінового удосконалення у сфері дозвільних процедур, управління та розпорядження земельними лісовими ділянками, охорони лісів від незаконних рубок, а також обов'язкового запровадження дефініцій.